

ส่วนที่ ๓

การเลิกและเพิกถอนการจดทะเบียน

มาตรา ๓๐ สมาคมย่อมเลิกด้วยเหตุหนึ่งเหตุใด ดังต่อไปนี้

- (๑) เมื่อมีเหตุตามที่กำหนดในข้อบังคับ
- (๒) ถ้าสมาคมตั้งขึ้นไว้เฉพาะระยะเวลาใด เมื่อสิ้นระยะเวลานั้น
- (๓) ถ้าสมาคมตั้งขึ้นเพื่อกระทำการใด เมื่อกิจการนั้นสำเร็จแล้ว
- (๔) เมื่อที่ประชุมใหญ่มีมติให้เลิก
- (๕) เมื่อสมาคมล้มละลาย

(๖) เมื่อนายทะเบียนถอนชื่อสมาคมออกจากทะเบียนตามมาตรา ๓๑

(๗) เมื่อนายทะเบียนมีคำสั่งให้เลิกสมาคมตามมาตรา ๑๕ หรือมาตรา ๑๘

ให้สมาคมที่เลิกตาม (๑) (๒) (๓) หรือ (๔) แจ้งให้นายทะเบียนทราบภายในกำหนดเวลาสิบห้าวัน นับแต่วันที่เกิดมีเหตุที่ทำให้เลิก

เมื่อเลิกสมาคมตามวรรคหนึ่งให้นายทะเบียนประกาศการเลิกสมาคมในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๓๑ ให้นายทะเบียนมีอำนาจสั่งถอนชื่อสมาคมออกจากทะเบียนได้ในกรณีดังต่อไปนี้

(๑) เมื่อปรากฏในภายหลังการจดทะเบียนว่า วัตถุประสงค์ของสมาคมขัดต่อกฎหมายหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรืออาจเป็นภัยอันตรายต่อความสงบสุขของประชาชนหรือความมั่นคงของรัฐ และนายทะเบียนได้สั่งให้แก้ไขแล้วแต่สมาคมไม่ปฏิบัติตามภายในระยะเวลาที่นายทะเบียนกำหนด

(๒) เมื่อปรากฏว่าการดำเนินกิจการของสมาคมขัดต่อกฎหมายหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรืออาจเป็นภัยอันตรายต่อความสงบสุขของประชาชนหรือความมั่นคงของรัฐ

(๓) เมื่อสมาคมหยุดดำเนินการติดต่อกันตั้งแต่สองปีขึ้นไป

(๔) เมื่อปรากฏว่าสมาคมให้หรือรู้แล้วยอมให้บุคคลอื่นซึ่งมิใช่กรรมการของสมาคมออกแสดงเป็นกรรมการของสมาคม

(๕) เมื่อสมาคมมีสมาชิกเหลือน้อยกว่าสามสิบคนมาเป็นเวลาติดต่อกันกว่าสองปี

(๖) เมื่อไม่มีการแก้ไขหรือระงับการดำเนินการตามที่นายทะเบียนสั่งตามมาตรา ๒๖ วรรคสอง และการฝ่าฝืนดังกล่าวก่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงแก่สมาคมหรือก่อให้เกิดความเสื่อมเสียแก่ชาติ

(๗) ไม่ส่งสำเนารายงานประจำปีและงบดุลต่อนายทะเบียนตามมาตรา ๒๔

การที่สมาคมไม่จัดให้มีการประชุมใหญ่ของสมาคมติดต่อกันเป็นเวลาสองปี ให้ถือว่าสมาคมหยุดดำเนินการตามวรรคหนึ่ง (๓)

กรณีที่กรรมการใดได้กระทำการหรือดำเนินการในนามสมาคมโดยสมาคมควรรู้หรือควรได้รู้ถึงการกระทำนั้น ให้ถือว่าเป็นการดำเนินการของสมาคม

กรรมการไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งหรือสมาชิกของสมาคมจำนวนไม่น้อยกว่าสิบคน มีสิทธิอุทธรณ์คำสั่งของนายทะเบียนตามวรรคหนึ่งต่อคณะกรรมการได้ โดยทำเป็นหนังสือยื่นต่อนายทะเบียนภายในสามสิบวัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำสั่ง

หมวด ๔

มูลนิธิ

ส่วนที่ ๑

การจัดตั้งมูลนิธิ

มาตรา ๓๒ การขอจดทะเบียนมูลนิธินั้น ให้ผู้ขอจัดตั้งยื่นคำขอเป็นหนังสือต่อนายทะเบียนแห่งท้องที่ที่สำนักงานใหญ่ของมูลนิธิจะตั้งขึ้น

ใบสำคัญการจดทะเบียนให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๓๓ ข้อบังคับของมูลนิธิอย่างน้อยต้องมีรายการตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ดังต่อไปนี้

(๑) ชื่อมูลนิธิ ต้องเป็นอักษรไทย จะมีอักษรต่างประเทศด้วยก็ได้ แต่จะต้องมีความหมายสอดคล้องกัน และต้องไม่มีคำหรือความหมายหยาบคาย

(๒) วัตถุประสงค์ของมูลนิธิ

(๓) ที่ตั้งสำนักงานใหญ่และที่ตั้งสำนักงานสาขาทั้งปวง

(๔) ทรัพย์สินของมูลนิธิขณะจัดตั้ง โดยต้องแสดงแหล่งที่มาของทรัพย์สินที่ชอบด้วยกฎหมายด้วย ทั้งนี้ ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

(๕) ข้อกำหนดเกี่ยวกับคณะกรรมการของมูลนิธิ ได้แก่ จำนวนกรรมการ การตั้งกรรมการ วาระการดำรงตำแหน่งของกรรมการ การพ้นจากตำแหน่งของกรรมการ และการประชุมของคณะกรรมการ

(๖) ข้อกำหนดเกี่ยวกับการจัดการมูลนิธิ การจัดการทรัพย์สินและบัญชีของมูลนิธิ

(๗) ข้อกำหนดอื่น ๆ และให้มีผลเมื่อประกาศกำหนดในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๓๔ เมื่อนายทะเบียนเห็นว่าคำขอและข้อบังคับถูกต้อง และวัตถุประสงค์ไม่ขัดต่อกฎหมายหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือไม่เป็นภัยอันตรายต่อความสงบสุขของประชาชนหรือความมั่นคงของรัฐ และรายการซึ่งจัดแจ้งในคำขอหรือข้อบังคับสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และผู้จะเป็นกรรมการนั้นมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๗ ตลอดจนมีฐานะและความประพฤติเหมาะสมในการดำเนินการตามวัตถุประสงค์ของสมาคม ให้นายทะเบียนรับจดทะเบียนและออกใบสำคัญแสดงการจดทะเบียนให้แก่มูลนิธินั้น และประกาศการจัดตั้งในราชกิจจานุเบกษา

ในชั้นการรับคำขอให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของราชการ

ถ้านายทะเบียนเห็นว่าในการขอจดทะเบียนไม่เป็นไปตามวรรคหนึ่งให้นายทะเบียนมีคำสั่งให้ผู้ขอจดทะเบียนแก้ไขหรือเปลี่ยนแปลงให้ถูกต้อง เมื่อได้แก้ไขหรือเปลี่ยนแปลงถูกต้องแล้ว ให้นายทะเบียนออกใบสำคัญแสดงการจดทะเบียนให้

ถ้าผู้ขอจดทะเบียนไม่แก้ไขหรือเปลี่ยนแปลงให้ถูกต้องตามวรรคสองภายในสามสิบวันนับแต่วันทราบคำสั่งของนายทะเบียน หรือหากนายทะเบียนพิจารณาแล้วเห็นว่า วัตถุประสงค์ตามที่ยื่นคำขอมิได้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในวรรคหนึ่ง ให้นายทะเบียนมีคำสั่งไม่รับจดทะเบียนและแจ้งคำสั่งไม่รับจดทะเบียนพร้อมด้วยเหตุผลไปยังผู้ขอจดทะเบียนทราบโดยมิชักช้า

ให้ผู้ขอจดทะเบียนมีสิทธิอุทธรณ์คำสั่งนั้นต่อคณะกรรมการได้ โดยทำเป็นหนังสือยื่นต่อ นายทะเบียนภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำสั่งไม่รับจดทะเบียน

ให้คณะกรรมการวินิจฉัยอุทธรณ์และแจ้งคำวินิจฉัยให้ผู้อุทธรณ์ทราบภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนได้รับหนังสืออุทธรณ์ คำวินิจฉัยของคณะกรรมการให้เป็นที่สุด

มาตรา ๓๕ ก่อนที่นายทะเบียนรับจดทะเบียนมูลนิธิ ผู้ขอจัดตั้งมูลนิธิมีสิทธิขอถอนการจัดตั้งมูลนิธิได้โดยทำเป็นหนังสือยื่นต่อนายทะเบียน สิทธิที่จะขอถอนการจัดตั้งมูลนิธินี้ไม่ตกทอดไปยังทายาท

ในกรณีที่มีผู้ขอจัดตั้งมูลนิธิหลายคน ถ้าผู้ขอจัดตั้งมูลนิธิคนหนึ่งคนใดใช้สิทธิถอนการจัดตั้งมูลนิธิ ให้คำขอจัดตั้งมูลนิธินั้นเป็นอันระงับไป

มาตรา ๓๖ ในกรณีที่ผู้ขอจัดตั้งมูลนิธิถึงแก่ความตายก่อนนายทะเบียนรับจดทะเบียนมูลนิธิ ถ้าผู้ตายมิได้ทำพินัยกรรมยกเลิกการจัดตั้งมูลนิธิที่ขอจัดตั้งไว้ให้คำขอจัดตั้งมูลนิธิที่ผู้ตายได้ยื่นไว้ต่อนายทะเบียน ยังคงใช้ได้ต่อไป และให้ทายาทหรือผู้จัดการมรดกหรือผู้ซึ่งผู้ตายมอบหมาย ดำเนินการในฐานะเป็นผู้ขอจัดตั้งมูลนิธิต่อไป ถ้าบุคคลดังกล่าวไม่ดำเนินการภายในหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันที่ผู้ขอจัดตั้งมูลนิธิถึงแก่ความตาย บุคคลผู้มีส่วนได้เสียหรือพนักงานอัยการจะดำเนินการในฐานะเป็นผู้ขอจัดตั้งมูลนิธินั้นต่อไปก็ได้

ในกรณีที่ไม่สามารถจัดตั้งมูลนิธิขึ้นได้ตามวัตถุประสงค์ที่ผู้ตายกำหนดไว้ ถ้าหากไม่มีพินัยกรรมของผู้ตายสั่งการในเรื่องนี้ไว้เป็นอย่างอื่น ให้นำความในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๖๗๙ วรรคสอง มาใช้บังคับโดยอนุโลม ถ้าไม่สามารถดำเนินการตามมาตรา ๑๖๗๙ วรรคสอง หรือมูลนิธิจัดตั้งขึ้นไม่ได้ ตามมาตรา ๓๕ ให้ทรัพย์สินที่จัดสรรไว้ตกเป็นมรดกของผู้ตาย

มาตรา ๓๗ ในกรณีที่มีข้อกำหนดพินัยกรรมให้ก่อตั้งมูลนิธิตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๖๗๖ ให้บุคคลซึ่งมีหน้าที่ที่จะต้องจัดตั้งมูลนิธิตามมาตรา ๑๖๗๗ วรรคหนึ่ง ดำเนินการตาม มาตรา ๓๔ และตามบทบัญญัติแห่งมาตรานี้

ถ้าบุคคลซึ่งมีหน้าที่ที่จะต้องจัดตั้งมูลนิธิตามวรรคหนึ่ง มิได้ขอจดทะเบียนก่อตั้งมูลนิธิภายใน หนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันที่บุคคลดังกล่าวได้รู้หรือควรรู้ข้อกำหนดพินัยกรรมให้ก่อตั้งมูลนิธิ บุคคลผู้มีส่วนได้เสีย คนหนึ่งคนใดหรือพนักงานอัยการจะเป็นผู้ขอจดทะเบียนมูลนิธิก็ได้

ถ้าผู้ยื่นคำขอจดทะเบียนมูลนิธิไม่ดำเนินการแก้ไขหรือเปลี่ยนแปลงให้ถูกต้องตามคำสั่งของ นายทะเบียนตามมาตรา ๓๔ จนเป็นเหตุให้นายทะเบียนไม่รับจดทะเบียนมูลนิธิเพราะเหตุดังกล่าว บุคคลผู้มีส่วน ได้เสียคนหนึ่งคนใดหรือพนักงานอัยการจะเป็นผู้ขอจดทะเบียนมูลนิธินั้นอีกก็ได้

ผู้ยื่นคำขอจดทะเบียนก่อตั้งมูลนิธิตามมาตรา ๓๕ จะขอถอนการก่อตั้งมูลนิธิตามมาตรา ๓๕ ไม่ได้ ในกรณีที่มีผู้คัดค้านต่อนายทะเบียนว่าพินัยกรรมนั้นมีได้กำหนดให้ก่อตั้งเป็นมูลนิธิ ให้นายทะเบียนแจ้งให้ผู้คัดค้านไปร้องต่อศาลภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งจากนายทะเบียน และให้นาย ทะเบียนรอการพิจารณาการจดทะเบียนไว้ก่อน จนกว่าศาลจะมีคำพิพากษาหรือคำสั่งอันถึงที่สุดในเรื่องดังกล่าว ถ้าผู้คัดค้านไม่ยื่นคำร้องต่อศาลภายในเวลาที่กำหนด ให้นายทะเบียนพิจารณาการจดทะเบียนมูลนิธินั้นต่อไป

มาตรา ๓๘ ในกรณีที่มีข้อกำหนดพินัยกรรมให้จัดตั้งมูลนิธิ ถ้าพินัยกรรมที่ทำไว้มิได้ มีข้อกำหนดเกี่ยวกับรายการตามมาตรา ๓๓ (๑) (๓) (๕) หรือ (๖) ให้ผู้ยื่นคำขอกำหนดรายการดังกล่าวได้ ถ้าผู้มีส่วนได้เสียคนหนึ่งคนใดคัดค้าน ให้นายทะเบียนมีคำสั่งตามที่เห็นสมควร แล้วแจ้งให้ผู้ยื่นคำขอและผู้คัดค้านทราบพร้อมทั้งแจ้งด้วยว่า หากผู้ยื่นคำขอหรือผู้คัดค้านไม่พอใจในคำสั่งดังกล่าว ก็ให้อุทธรณ์ต่อ คณะกรรมการกำกับและพิจารณาอุทธรณ์สมาคมและมูลนิธิภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งจาก

นายทะเบียน และให้นายทะเบียนรอการพิจารณาจดทะเบียนไว้ก่อนเพื่อดำเนินการตามคำวินิจฉัยอุทธรณ์ของคณะกรรมการกำกับและพิจารณาอุทธรณ์สมาคมและมูลนิธิ แต่ถ้าไม่มีการร้องคัดค้านคำสั่งของนายทะเบียนตามมาตรานี้ภายในเวลาที่กำหนดให้นายทะเบียนพิจารณาจดทะเบียนมูลนิธิตามที่ได้มีคำสั่งไว้ต่อไป

มาตรา ๓๙ ในกรณีที่มิบุคคลหลายรายยื่นคำขอจดทะเบียนมูลนิธิตามพินัยกรรมของเจ้ามรดกรายเดียวกัน ถ้าคำขอนั้นมีข้อขัดแย้งกันให้นายทะเบียนเรียกผู้ยื่นคำขอมาทกลงกัน และถ้าผู้ยื่นคำขอไม่มาตกลงกัน หรือตกลงกันไม่ได้ภายในระยะเวลาที่นายทะเบียนกำหนดให้นายทะเบียนคืนคำขอและแจ้งให้ผู้ยื่นคำขอไปร้องต่อศาลภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งจากนายทะเบียน

มาตรา ๔๐ เมื่อได้จดทะเบียนมูลนิธิแล้ว ถ้าผู้ขอจัดตั้งมูลนิธิมีชีวิตอยู่ ให้ทรัพย์สินที่จัดสรรไว้เพื่อการนั้นตกเป็นของมูลนิธิตั้งแต่วันที่นายทะเบียนรับจดทะเบียนมูลนิธิเป็นต้นไป

ในกรณีที่ผู้ขอจัดตั้งมูลนิธิถึงแก่ความตายก่อนนายทะเบียนรับจดทะเบียนมูลนิธิ เมื่อได้จดทะเบียนมูลนิธิแล้ว ให้ทรัพย์สินที่จัดสรรไว้เพื่อการนั้นตกเป็นของมูลนิธิตั้งแต่วันที่ผู้ขอจัดตั้งมูลนิธิถึงแก่ความตาย

ส่วนที่ ๒

การดำเนินกิจการของมูลนิธิ

มาตรา ๔๑ ให้นำความในมาตรา ๑๕ มาตรา ๑๗ มาตรา ๑๘ มาตรา ๒๑ มาตรา ๒๓ มาตรา ๒๔ ของหมวด ๓ สมาคม ส่วนที่ ๒ การดำเนินกิจการของสมาคม มาใช้บังคับกับการดำเนินกิจการของมูลนิธิโดยอนุโลม

มาตรา ๔๒ การประชุมกรรมการมูลนิธินั้นถ้าได้นัดเรียกหรือได้ประชุมกันหรือได้ลงมติฝ่าฝืนบทบัญญัติพระราชบัญญัตินี้ก็ดี หรือฝ่าฝืนข้อบังคับของมูลนิธิก็ดี เมื่อกรรมการหรือผู้มีส่วนได้เสียคนหนึ่งคนใดร้องขึ้นแล้วให้นายทะเบียนเพิกถอนมติของที่ประชุมอันผิดระเบียบนั้นเสีย แต่ต้องร้องขอต่อนายทะเบียนภายในกำหนดสามสิบวันนับแต่วันลงมตินั้น

มาตรา ๔๓ การแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับจะกระทำก็ได้ก็แต่โดยมติของที่ประชุม แต่ถ้าข้อบังคับของมูลนิธิได้กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการแก้ไขเพิ่มเติมไว้ การแก้ไขเพิ่มเติมต้องเป็นไปตามที่ข้อบังคับกำหนด และต้องนำข้อบังคับที่ได้แก้ไขเพิ่มเติมไปจดทะเบียนต่อนายทะเบียนแห่งท้องที่ที่สำนักงานใหญ่ของมูลนิธิ ตั้งอยู่ในสิบสี่วันนับแต่วันที่ได้ลงมติ เมื่อนายทะเบียนได้จดทะเบียนแล้วให้มีผลใช้บังคับได้

มาตรา ๔๔ ให้มูลนิธิจัดทำรายงานประจำปีแสดงผลการดำเนินการ เสนอต่อที่ประชุมในคราวที่เสนองบดุล และให้ส่งสำเนารายงานการประชุมกับสำเนางบดุลในรายปีที่ผ่านมาซึ่งผู้ชำระบัญชีที่รับอนุญาตได้รับรองความถูกต้องแล้วไปยังนายทะเบียนภายในกำหนดสามสิบวันนับแต่วันที่มีการประชุมใหญ่

การส่งสำเนารายงานการประชุมกับสำเนางบดุลต่อนายทะเบียน อาจยื่นส่งทางระบบรับส่งอิเล็กทรอนิกส์ได้ตลอดเวลาที่ระบบรับส่งอิเล็กทรอนิกส์เปิดใช้งาน โดยชำระค่าธรรมเนียมและค่าใช้จ่ายตามที่นายทะเบียนประกาศกำหนด การยื่นสำเนารายงานการประชุมและ/หรือสำเนางบดุลทางระบบหากกระทำ

เสร็จสมบูรณ์ นอกเวลาทำการปกติหรือนอกวันทำการปกติราชการ ให้ถือว่าเป็นการยื่นในเวลาแรก หรือวันทำการแรกที่เปิดทำการปกติถัดไป ทั้งนี้ ให้ถือตามเวลาของระบบ

รายงานการประชุมและเอกสารประกอบการประชุม ให้เก็บรักษาไว้ไม่น้อยกว่าหนึ่งปี

มาตรา ๔๕ ให้มูลนิธิมีคณะกรรมการของมูลนิธิเป็นผู้ดำเนินกิจการของมูลนิธิและเป็นผู้แทนของมูลนิธิในกิจการอันเกี่ยวกับบุคคลภายนอก

บรรดากิจการที่คณะกรรมการของมูลนิธิได้กระทำไป แม้จะปรากฏในภายหลังว่ามีข้อบกพร่องเกี่ยวกับการแต่งตั้งหรือคุณสมบัติของกรรมการของมูลนิธิ กิจการนั้นย่อมมีผลสมบูรณ์

มาตรา ๔๖ การแก้ไขเพิ่มเติมรายการในข้อบังคับของมูลนิธิจะกระทำได้แต่เฉพาะในกรณีดังต่อไปนี้

(๑) เพื่อให้สามารถดำเนินการตามวัตถุประสงค์ของมูลนิธิ หรือ

(๒) พหุติการณเปลี่ยนแปลงไปเป็นเหตุให้วัตถุประสงค์ของมูลนิธินั้นมีประโยชน์น้อย หรือไม่อาจดำเนินการให้สมประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ของมูลนิธินั้นได้ และวัตถุประสงค์ของมูลนิธิที่แก้ไขเพิ่มเติมนั้น สอดคล้องกับวัตถุประสงค์เดิมของมูลนิธิ

ทั้งนี้ หลักเกณฑ์ วิธีการแก้ไขเพิ่มเติมรายการข้อบังคับเป็นไปตามประกาศกำหนดในกฎกระทรวง

ส่วนที่ ๓

การเลิกและเพิกถอนการจดทะเบียน

มาตรา ๔๗ มูลนิธิยอมเลิกด้วยเหตุหนึ่งเหตุใด ดังต่อไปนี้

(๑) เมื่อมีเหตุตามที่กำหนดในข้อบังคับ

(๒) ถ้ามูลนิธิตั้งขึ้นไว้เฉพาะระยะเวลาใด เมื่อสิ้นระยะเวลานั้น

(๓) ถ้ามูลนิธิตั้งขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์อย่างใด และได้ดำเนินการตามวัตถุประสงค์สำเร็จบริบูรณ์แล้ว หรือวัตถุประสงค์นั้นกลายเป็นพ้นวิสัย

(๔) เมื่อมูลนิธินั้นล้มละลาย

(๕) เมื่อนายทะเบียนมีคำสั่งให้เลิกมูลนิธิ ตามมาตรา ๔๙

เมื่อมูลนิธิมีเหตุต้องเลิกตาม (๑) (๒) หรือ (๓) แล้ว ให้คณะกรรมการของมูลนิธิที่อยู่ในตำแหน่งขณะมีการเลิกมูลนิธิแจ้งการเลิกมูลนิธิต่อนายทะเบียนภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่มีการเลิกมูลนิธิ

เมื่อเลิกมูลนิธิตามวรรคหนึ่ง ให้นายทะเบียนประกาศการเลิกมูลนิธิในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๔๘ นายทะเบียนจะมีคำสั่งให้เลิกมูลนิธิได้ในกรณีหนึ่งกรณีใด ดังต่อไปนี้

(๑) เมื่อปรากฏว่าวัตถุประสงค์ของมูลนิธิขัดต่อกฎหมาย หรือปรากฏในภายหลังการจดทะเบียนว่า วัตถุประสงค์ของมูลนิธิขัดต่อกฎหมายหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรืออาจเป็นภัยอันตรายต่อความสงบสุขของประชาชนหรือความมั่นคงของรัฐ และนายทะเบียนได้สั่งให้แก้ไขแล้วแต่มูลนิธิไม่ปฏิบัติตามภายในระยะเวลาที่นายทะเบียนกำหนด

(๒) เมื่อปรากฏว่ามูลนิธิกระทำการขัดต่อกฎหมายหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรืออาจเป็นภัยอันตรายต่อความสงบสุขของประชาชนหรือความมั่นคงของรัฐ

(๓) เมื่อปรากฏว่ามูลนิธิไม่สามารถดำเนินกิจการต่อไปได้ไม่ว่าเพราะเหตุใด ๆ หรือหยุดดำเนินกิจการตั้งแต่สองปีขึ้นไป

(๔) เมื่อปรากฏว่ามูลนิธิให้หรือรู้แล้วยอมให้บุคคลอื่นซึ่งมิใช่กรรมการของมูลนิธิออกแสดงเป็นกรรมการของมูลนิธิ

(๕) เมื่อมูลนิธิไม่แก้ไขหรือระงับการดำเนินการตามที่นายทะเบียนสั่งตามมาตรา ๓๘ และการฝ่าฝืนดังกล่าวก่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงแก่มูลนิธิหรือก่อให้เกิดความเสื่อมเสียแก่ชาติ

(๖) ไม่ส่งสำเนารายงานประจำปีและงบดุลต่อนายทะเบียนตามมาตรา ๔๔

หมวด ๔

การตรวจสอบการดำเนินการ

มาตรา ๔๙ เพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ ให้นายทะเบียนและพนักงานเจ้าหน้าที่มีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) เข้าไปในอาคาร สถานที่ หรือบริเวณที่ทำการสมาคมหรือมูลนิธิ ในระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นจนถึงพระอาทิตย์ตก เพื่อตรวจสอบสถานที่ โบราณวัตถุ วิธีการจัดให้มีสมาคมหรือมูลนิธิหรือดำเนินการสมาคมและมูลนิธิ ข้อมูล เอกสาร หรือหลักฐานการรับเงิน หรือทรัพย์สิน เมื่อมีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการจัดให้มีหรือดำเนินการสมาคมและมูลนิธิโดยมิชอบ หากมีเหตุจำเป็นต้องดำเนินการต่อเนื่องไปถึงเวลากลางคืน ถ้าปล่อยเน้นเข้าไปเอกสารและหลักฐานอื่นอาจถูกทำลายหรือยกย้ายได้ ให้กระทำได้ แต่ผู้ที่เป็นหัวหน้าการตรวจสอบจะต้องเป็นข้าราชการตั้งแต่ระดับชำนาญการหรือเทียบเท่าขึ้นไป

(๒) จับกุมผู้กระทำความผิดซึ่งหน้า ซึ่งเป็นความผิดตามที่บัญญัติไว้ตามพระราชบัญญัตินี้

(๓) ร้องทุกข์หรือกล่าวโทษต่อนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจ หรือพนักงานสอบสวน เพื่อให้ดำเนินคดีกับบุคคลที่กระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้

(๔) มีหนังสือเรียกผู้ยื่นคำขออนุญาตจัดตั้งหรือดำเนินการสมาคมและมูลนิธิ หรือบุคคลใดมาให้ถ้อยคำ หรือชี้แจง หรือส่งเอกสาร หรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องเพื่อประกอบการพิจารณา กรณีมีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการกระทำความผิด หรือไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้

(๕) มีคำสั่งเป็นหนังสือให้กรรมการ พนักงาน ลูกจ้าง ตัวแทน หรือบุคคลใดที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการของสมาคมหรือมูลนิธิ ชี้แจงแสดงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับกิจการของสมาคมหรือมูลนิธิ หรือเรียกบุคคลดังกล่าวมาสอบถาม หรือให้ส่งหรือแสดงสมุดบัญชีและเอกสารต่าง ๆ ของสมาคมหรือมูลนิธิเพื่อตรวจสอบ

(๖) ปฏิบัติหน้าที่ตามที่คณะกรรมการ หรือนายทะเบียนมอบหมาย

ในการปฏิบัติหน้าที่ตาม (๑) ผู้ได้รับอนุญาตหรือผู้ครอบครองสถานที่ ต้องอำนวยความสะดวกให้แก่พนักงานเจ้าหน้าที่ตามสมควร

ในการปฏิบัติหน้าที่ตาม (๒) ให้เป็นพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ในการดำเนินการตาม (๔) และ (๕) พนักงานเจ้าหน้าที่จะดำเนินการได้ต้องได้รับความเห็นชอบจากนายทะเบียน

มาตรา ๕๐ ในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องแสดงบัตรประจำตัวต่อบุคคลซึ่งเกี่ยวข้อง และให้บุคคลซึ่งเกี่ยวข้องอำนวยความสะดวกตามสมควร บัตรประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่ ให้เป็นไปตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด ให้พนักงานเจ้าหน้าที่เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา

หมวด ๖

บทกำหนดโทษ

ส่วนที่ ๑

โทษทางอาญา

มาตรา ๕๑ สมาคมใด หรือมูลนิธิใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๖ หรือผู้ใดใช้คำว่า สมาคม หรือมูลนิธิ หรือคำภาษาต่างประเทศซึ่งมีความหมายเดียวกัน ประกอบกับชื่อ ในดวงตรา ป้ายชื่อ จดหมาย ใบแจ้งความ หรือเอกสารอย่างอื่นเกี่ยวกับการดำเนินกิจการโดยมิได้เป็นสมาคมหรือมูลนิธิที่ได้จดทะเบียนตามพระราชบัญญัตินี้ หรือที่ได้จดทะเบียนตามกฎหมายต่างประเทศไว้ เว้นแต่เป็นการใช้ประกอบการยื่นขอจดทะเบียนเกี่ยวกับการตั้งสมาคมหรือมูลนิธิ ต้องระวางโทษปรับตั้งแต่ห้าหมื่นถึงหนึ่งแสนบาท

มาตรา ๕๒ ผู้ใดดำเนินกิจการของคณะบุคคลใดโดยกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดให้บุคคลอื่นหลงเชื่อว่ากิจการนั้นเป็นสมาคม หรือมูลนิธิที่ได้จดทะเบียนตามพระราชบัญญัตินี้ และการกระทำดังกล่าวจะเกิดความเสียหายแก่ผู้อื่นหรือความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

กรรมการของสมาคมหรือมูลนิธิผู้ใดดำเนินกิจการผิดวัตถุประสงค์ และการดำเนินกิจการนั้นเป็นภัยอันตรายต่อความสงบสุขของประชาชนหรือความมั่นคงของรัฐ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการกระทำตามวรรคหนึ่ง มีลักษณะเป็นการฉ้อโกงประชาชนตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๔๓ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๕๓ ในกรณีที่คณะกรรมการของสมาคม หรือมูลนิธิไม่แจ้งการเลิกสมาคม หรือมูลนิธิต่อ นายทะเบียนภายในระยะเวลาที่กำหนดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๑ เดือน ปรับไม่เกินคนละหนึ่งหมื่นบาท เว้นแต่ กรรมการผู้ใดจะพิสูจน์ได้ว่า การที่มีได้แจ้งนั้น มิได้เกิดจากการกระทำของตน

มาตรา ๕๔ กรรมการสมาคมหรือมูลนิธิใดไม่เสนอรายงานการชำระบัญชีต่อนายทะเบียน หรือแบ่งทรัพย์สินของสมาคม หรือมูลนิธิที่เหลืออยู่เมื่อได้ชำระบัญชีแล้วให้แก่สมาชิกของสมาคม หรือกรรมการของสมาคมหรือมูลนิธิ หรือโอนทรัพย์สินดังกล่าวให้แก่บุคคลอื่นอันเป็นการฝ่าฝืนพระราชบัญญัตินี้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๕๕ ผู้ที่ได้รับมอบหมายให้ชำระบัญชีของสมาคม หรือมูลนิธิผู้ใด ปกปิดความจริงในเรื่องรายการทรัพย์สินหรือหนี้สินของสมาคมหรือมูลนิธินั้น ต้องระวางจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๕๖ ผู้ใดยังขึ้นแสดงตนเป็นกรรมการของสมาคมหรือมูลนิธิ หรือสมาชิกของสมาคม โดยรู้หรือนายทะเบียนได้ถอนชื่อสมาคม หรือมูลนิธินั้นออกจากทะเบียนแล้ว ต้องระวางโทษ จำคุกไม่เกิน ๓ ปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๕๗ ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของนายทะเบียนหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งสั่งตามมาตรา ๕๔ หรือไม่อำนวยความสะดวกแก่นายทะเบียนหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งเข้าไปตรวจสอบกิจการสมาคมหรือมูลนิธิ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๕๘ ผู้สอบบัญชีคนใดรับรองงบดุลหรือบัญชีอื่นใดของสมาคมหรือมูลนิธิอันไม่ถูกต้อง หรือทำรายงานเท็จ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๕๙ กรรมการใดของสมาคม หรือมูลนิธิ โดยทุจริตแสดงออกซึ่งความเท็จ หรือปกปิดความจริงต่อที่ประชุมใหญ่ในเรื่องฐานะการเงินของสมาคมหรือมูลนิธินั้น ต้องระวางจำคุกไม่เกินสองปี โทษปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๖๐ บุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของสมาคม หรือมูลนิธิ

(๑) เอาไปเสีย ทำให้เสียหาย ทำลาย ทำให้เสื่อมค่า หรือทำให้ไร้ประโยชน์ ซึ่งทรัพย์สินอันสมาคมหรือมูลนิธิดังกล่าวจำนำไว้ถ้าได้กระทำเพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้รับจำนำ

(๒) รู้ว่าเจ้าหน้าที่ของสมาคมหรือมูลนิธิ หรือเจ้าหน้าที่ของบุคคลอื่นซึ่งจะใช้สิทธิของเจ้าหน้าที่ของสมาคมหรือมูลนิธิดังกล่าว บังคับการชำระหนี้จากสมาคมหรือมูลนิธิดังกล่าว ใช้หรือนำจะใช้สิทธิเรียกร้องทางศาลให้ชำระหนี้

(๓) ย้าย ซ่อน หรือโอนให้แก่ผู้อื่นซึ่งทรัพย์สินของสมาคมหรือมูลนิธิดังกล่าว หรือแกล้งให้สมาคมหรือมูลนิธิดังกล่าวเป็นหนี้ซึ่งไม่เป็นความจริง ถ้าได้กระทำเพื่อมิให้เจ้าหน้าที่ได้รับชำระหนี้ทั้งหมดหรือแต่บางส่วน

(๔) กระทำการหรือไม่กระทำการเพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบด้วยกฎหมาย เพื่อตนเองหรือผู้อื่นอันเป็นการเสียหายแก่สมาคมหรือมูลนิธิ

ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ส่วนที่ ๒

โทษทางปกครอง

มาตรา ๖๑ ถ้าผู้กระทำความผิดตามมาตรา ๕๑ ที่ถูกปรับไปแล้ว หากยังคงฝ่าฝืนตามบทบัญญัติดังกล่าว อยู่ต้องระวางโทษปรับทางปกครองอีกวันละไม่เกินหนึ่งพันบาทจนกว่าจะได้เลิกใช้

ส่วนที่ ๓

โทษทางพินัย

มาตรา ๖๒ สมาคม หรือมูลนิธิ หรือกรรมการคนใดมิได้จดทะเบียนข้อบังคับที่ได้แก้ไขเพิ่มเติมต่อนายทะเบียนภายในระยะเวลาที่กำหนดต้องระวางโทษปรับเป็นพินัยไม่เกินสองหมื่นบาท

สมาคม หรือมูลนิธิโดยายที่ทำการสำนักงานใหญ่โดยแจ้งการย้ายที่ทำการสำนักงานใหญ่ของสมาคมหรือมูลนิธิต่อนายทะเบียนภายในระยะเวลาที่กำหนดต้องระวางโทษปรับเป็นพินัยไม่เกินสองหมื่นบาท

สมาคม หรือมูลนิธิ หรือกรรมการคนใดมีหน้าที่ยื่นขอจดทะเบียนการแต่งตั้งหรือเปลี่ยนแปลงกรรมการมิได้จดทะเบียนข้อบังคับที่ได้แก้ไขเพิ่มเติมต่อนายทะเบียนภายในระยะเวลาที่กำหนดต้องระวางโทษปรับเป็นพินัยไม่เกินสองหมื่นบาท

มาตรา ๖๓ ผู้ชำระบัญชีใดของสมาคม หรือมูลนิธิ

(๑) ไม่กระทำตามมาตรา ๑๒๕๓ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

(๒) ไม่จดทะเบียนตามมาตรา ๑๒๕๔ มาตรา ๑๒๕๘ มาตรา ๑๒๖๒ หรือมาตรา ๑๒๗๐ วรรคสอง แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

(๓) ไม่ร้องขอต่อศาลตามมาตรา ๑๒๖๖ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

(๔) ไม่ทำบัญชี ตามมาตรา ๑๒๕๕ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

(๕) ไม่ทำรายงาน หรือไม่เปิดเผยรายงานตามมาตรา ๑๒๖๗ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

(๖) ไม่ทำรายงาน หรือไม่ชี้แจงกิจการตามมาตรา ๑๒๗๐ วรรคหนึ่ง แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

(๗) ไม่มอบบัญชีและเอกสารตามมาตรา ๑๒๗๑ วรรคหนึ่ง แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

(๘) ไม่ทำรายงาน หรือไม่แถลงตามมาตรา ๑๒๖๘ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

(๙) แบ่งสินทรัพย์สินโดยฝ่าฝืนมาตรา ๑๒๖๙ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

ต้องระวางโทษปรับเป็นพินัยไม่เกินแปดหมื่นบาท

บทเฉพาะกาล

มาตรา ๖๔ โใบอนุญาตจัดตั้งสมาคมและมูลนิธิตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ให้ถือว่าเป็นใบสำคัญจดทะเบียนตามพระราชบัญญัตินี้ และให้ใช้ได้จนกว่าจะเลิกหรือถูกเพิกถอนสมาคมหรือมูลนิธิ

คำขออนุญาตจัดตั้งสมาคมและมูลนิธิ ที่ได้ยื่นไว้ก่อนวันที่พระราชบัญญัติฉบับนี้ใช้บังคับและยังอยู่ในระหว่างการพิจารณาของพนักงานเจ้าหน้าที่ หรือคำอุทธรณ์คำสั่งไม่รับจดทะเบียนที่ได้ยื่นไว้และได้การพิจารณาอุทธรณ์ได้เสร็จสิ้นก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้ถือว่าเป็นคำขอตามพระราชบัญญัตินี้โดยอนุโลม

มาตรา ๖๕ บรรดาสมาคมและมูลนิธิที่ได้รับอนุญาตจัดตั้งตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ต้องดำเนินการแก้ไขปรับปรุงข้อบังคับและการดำเนินการต่าง ๆ ของสมาคมหรือมูลนิธิให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับโดยหากไม่แก้ไขปรับปรุงหรือดำเนินการภายในกำหนดระยะเวลาดังกล่าวให้ถือว่าเป็นอันเลิกและให้นายทะเบียนชื้อชื่อสมาคมหรือมูลนิธินั้นออกจากทะเบียนสมาคมหรือทะเบียนมูลนิธิ

ถ้าสมาคมหรือมูลนิธิไม่พอใจในคำสั่งของนายทะเบียนที่ให้ชื้อชื่อออกจากทะเบียนก็มีสิทธิอุทธรณ์คำสั่งนั้นได้โดยทำเป็นหนังสือยื่นต่อนายทะเบียนภายในสามสิบวันนับแต่วันที่รับแจ้งคำสั่งดังกล่าวและให้นายทะเบียนส่งหนังสืออุทธรณ์ต่อไปยังคณะกรรมการภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่รับหนังสืออุทธรณ์ดังกล่าวให้คณะกรรมการวินิจฉัยให้แล้วเสร็จภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่คณะกรรมการได้รับหนังสืออุทธรณ์ คำวินิจฉัยของคณะกรรมการให้เป็นที่สุด

มาตรา ๖๖ บรรดากฎกระทรวง ประกาศ หรือระเบียบที่ออกตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ลักษณะ ๒ หมวด ๒ ส่วนที่ ๒ สมาคม และส่วนที่ ๓ มูลนิธิ ซึ่งได้ใช้บังคับโดยพระราชบัญญัติให้ใช้บทบัญญัติบรรพ ๑ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ที่ได้ตรวจชำระใหม่ พ.ศ. ๒๕๓๕ ให้ยังคงใช้บังคับได้ต่อไปเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับพระราชบัญญัตินี้ จนกว่าจะมีกฎกระทรวง ประกาศ หรือระเบียบตามพระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

.....

นายกรัฐมนตรี

อัตราค่าธรรมเนียม

๑. สมาคม

๑.๑ หนังสือสำคัญการจดทะเบียน	ฉบับละ ๑๐,๐๐๐ บาท
๑.๒ ใบสำคัญการจดทะเบียนเปลี่ยนแปลง	ฉบับละ ๕๐๐ บาท

๒. มูลนิธิ

๒.๑ หนังสือสำคัญการจดทะเบียน	ฉบับละ ๕,๐๐๐ บาท
๒.๒ ใบสำคัญการจดทะเบียนเปลี่ยนแปลง	ฉบับละ ๕๐๐ บาท

ในการออกกฎกระทรวงกำหนดค่าธรรมเนียมจะกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมให้แตกต่างกันตามจำนวนเงินหรือยกเว้นค่าธรรมเนียมก็ได้